

سەیدایی طاھەر شەردی و

دەستویرخازی یارو میاھیتی

صارفە بہاء الدین نامیدی

سەیدایی ھیترا ناخفتنخۆش ، ترانە کەر ، زانا ،
ژ خودی ترسی ب زاخ و زەھر ، بەرئ سێتدەبا رۆژا
ئینی چاردەمی (۱۴) ئی تیرمەھن (۱۹۷۸) ئی ل دوی
رابوینا خو پاکو بەرئ سێتدەیان رادبو ، رابو . وەکی
ھەمی رۆژیت دی دەستنغیژا خو شویش ، دەست ب
قورنان خویندن کربو دخویند ، ل ژفانا بانگن سێتدی
بو کو بیتە دان دا نغیژا سێتدی بکەت وەکی ھەر رۆژ
و د نای جھن خو د رازیتەفە ھەتا کو دیتە دەست
سەرتیشتن . بەلج پا ئەو ھزرا ئەو پچ ژ خەورابوی
نەدجھن خودا بویە ، ژبەرکو رۆژا وی ھاتبو ھەر
وەکی دیتن ، وی چو بەھرە و پشک دفتن دنیا ب ژبو
کەسێ نەمایە و نامینیت نەمابو . دەم و گافیت وی ب
دویمای ھاتبون چو وی و دسا ژی نەمابو ، دلن وی
ئی پیتەر ژ شیت سالان ، دخۆشی ، نەخۆشی ،
سختی و ، تەنگافی و ئالۆزبادا وەکی پویلابی
کاری خود کرب درستی ، ژ کار کەفت
چاف ل کەفتنە سەرتیک بەری بانگی
سێتدی ب گافەکن ، قورنان د کۆشی دا ما
فەکری ھەر وەسا ژی چافک د چافاندا مان ،
دەستویری با دویمایە ژ کورو نەفیا ژ خزم و کەس
و کارا ، ژھەفال و ھەفکورا خاست چۆ بەر دلۆفانیا
خودی ، وەکی ھەمی زیندیان تیت دی د وی ریکتیرا
د چن و د گەھنە وی قوناغن چ ژار و رینجی بەر بن یان
دەستھانی و خوندکار بن .

سەیدایی نەمر مروفەکن پچ زبان ، فەدەر ، کیم
ناخفتن و ترانە کەربو . ژ نیاسیت من بو ، ژبەرکو
ئەم خەلکن جھەکی بوین ، ئەگەرچی ژ من مەزنتربو
بەلج چەند مە نیک و دو دیتبا دادگەلێک سوچەتن
ھەرشین و گەلەک جارازی کەئینە گینگەشن . بەری
ھەفت سالان من ژئی خاست چەند ھۆزانیٹ خو دگەل

ژینەنیگارا خو بو من بنفیسٹ داکو بەرھەف بیت
دکتیبا باشەرۆژەکا نیتیک ب نایغ ھۆزانیٹ
بەھدنادا بیتە بەلافکرن . بەلج بەرسفا وی ل سەر
دارخازا من ئەفەبو کو دیوانا وی پاکو من بەرھەفکری
بوچاپکرن د بار و زرفیت ئالۆزیابی بیت نامیدی
نەمازە ل سالان (۱۹۴۵) ئی چو د ددرزەکا دیواری را و
ھاتە سوتن . بەلج پاشی من کوتەکی ل کری کسو
چەند نمونیت د ھزرا وی دا مابن بو من بنفیسٹ
پاشی ھەبامەکن خۆشی بەھەشتی ژینەنیگارا خو
دگەل (۱۲) ھەلبەستا و ویتەکن خو پیشکیش من
کرن من سوپاس گوزاریا وی کر و دکەم . دەقا
ژینەنیگارا وی ئەفەبە :

بەھەشتی نای محمد طاھەر کورئ روشەدی
نەفندی کورئ مەلا طاھری کورئ مفتی مەلا عوبەیدی
نامیدی بە . ل بہارا سالان (۱۹۱۲) ئی ل دوی کوتنا
خالن رەشید ژ دابی بوی مە ل نامیدی . ل رۆژا
(۱۴-۷-۱۹۷۸) ئی دنیا روھن ل تاری بویە چۆبە
بەر دلۆفانیا خودی .

سەیدایی نەمر ل دوی دیویرۆکا ژداتی بوینن و
چاف ل نقیانن (۶۶) سالان چییە . ژ ھە مالا مفتین
نامیدی بە کو مالەکا زانا و روشەنیر بویە ، ھەر ژ
بچوینکی ل نک بابن خو روشدی ئەفەندی قورنان
خویندی بە . پاشی عەقیدا ئەحمەدی خانی ، پاشی
نوبھارا خانی کو فەرھەنگەکا ژریتفە یا کوردی بە .
پاشی گولستانا سەعدی ، پاشی بہارستانا جامی ب
فارسی . پاشی کتیب « العوامل » نەحوئ بەگس
خویندن دگەل کتیب و تەرجمیت زمانن عەرەبی

وهكى (سيوضى) و ترجمه « الفية ابن مالك » .
 نافيلى تىخ نهمر ر خويندنگهها سمرتا ناميتديى
 خوينديه هتا سالا (۱۹۳۰) تى هتا دويماهى پستى
 نينايه ، چويه خويندنگهها دمرسداران «دار العلمين»
 ل بهغدايى . سى سال ل ويريى زى خوينديه و
 خويندنناما وى و مرگرتيه . ل پايزا سالا (۱۹۳۳) تى
 ژ رۆژا (۱۰-۱-۱۹۳۳) تى هتا ۲۱-۳-۱۹۵۸ تى
 دهرسدان بويه د خويندنگههيت سمرتايدى .
 كو ژرئغه ل زاويته دهرسى گولينه پاشى ل ناميتديى
 دهرسدان ده بويه د خويندنگههيت سمرتايدى .
 و خويندنگههيت دى ل دفرهرا بههدينا .
 سهيدايى نهمر طاهرئ روشدى د زمانى
 عهريدا شههرمزا بويه دهستهكئ بلند وبالا
 د زمانى ماكن و فهاندنا هوزانادا هه بويه كه سى
 بهكئ بويه هوزان د كوفارا (گهلاويژ) دا ب نافيى
 « لاويى بادينى » بهلافكرين ، ژ بلى گوتاريت ل سمر
 هنده هوزانفانيت ددفرهرا بههدينا وهكى بهكر بهگى
 نهرزى ، تىخ كو كورتهك ژ زينهنيكارا وى و هوزانا ب
 ناللهخانا كابانيا ميرئ ناميتديى سماييل پاشايى هلدابى
 نانكو گوتى كو د بهرپهريى (۱۸ - ۲۱) (۱) ب نافيى
 ناف و نيشانئ : بهكر بهگى نهرزى بهلاف بويه .
 سهيدايى نهمر دياره كو نهفيندارهكئ دلسوژئ
 زمان و روشه نيريا كوردى بويه ب گرؤفئ نافيى هوزانى
 ياكو دل گهشى و شادمانيا خو ب دهركهفتنا كوفارا
 (گهلاويژا) (۲) رهنگين سالا (۱۹۴۰) تى خويا دكمت
 ب نافيى و نيشانئ :

(۱) گهلاويژ ژماره (۳) شوبات ۱۹۴۰

(۲) گهلاويژ ، كانونى دوهم (۱۹۴۰) ژماره (۲)
 سال (۱) .

بو كوفارى كهلاويژ

بوت نهنوسم نهى براى خوشه ويسستم
 كه كوفارى گهلاويژ هاته دهستم
 نهونده دل گهشم سرخوشى و مهستم
 خويندموه گوتيه گوتيه بى مزويل بوم
 شهويك تا روز ژ كهيفنا خو نهنوسستم
 دلى گهم به ناواز كهوت ستران گوت
 كه نوسيني گهلاويژى لهناو خودا نهيفخستم
 دهقم گوتى بهلن نهمر زى ههغال بوم
 لهوانى نهمر ژ فهغيرانى نهنوسستم
 گوهم گوتى برام هونور بو من بى

كه من گوتيهى نهوى بهجسى گوهاستم
 نهمانم گوت بژين نهيوه ههموتان
 منيش يارم دگهل نهيوه درستم
 گيتسم گوت ژيانم گورى نهيوه
 ژياتم همر نهومزهبان بهردهستم (۲)
 ديسا هوزانهكا دى يا بههشتى د هژمارا (۵) و
 (۶) تى نيسان و ماييس (گولان) سالا (۱۹۴۰) تى ل
 بن فى نافيى : « گورانى » بهلاف بويه (۴) .

لاوى بادينى

ليف وهچكى ميژميژوكا سور يارا من
 بهرى سهرهوه و گولاله دويك ريچوله كهبهديوه
 بو لييفا ههمو عشق و نهينا من
 تهاوا لييفا لاو حهمجيتيه وهى داخاز نهيوه
 چ خوشه لييفا ل سمر لييفاى خومارار من
 دلى خوشه گيان ب كهيفه سهيرانا ژينى همر
 هويه

ياره ب تنى ديته رهوشهوارا من
 روى چون گوله ، چاف سنبله دهلال و دلبارا
 خوبه

فيانه كاكلا فيقاى ژيننا من
 مهژى تيژم نهمان تيلم جهگمر گهرم وهكو
 سويه

بو سهربهستى و فرازيه دنيا داريا من
 گو سهربهستبوم و نازابوم ژينا من پيش
 تاسكويه

(۳) دهقا نافيى هوزانئ ب گوهورين هاته فهگوهازتن .

(۴) گهلاويژ نيسان و ماييس ژماره (۵) و (۶) سالى

(۱) بهرپهريى (۱۳ - ۱۴) .

تشتن پى تفى گوتن نهفهيه دهنگى « ف » د
 كوفارا نافيلى دا كريبه (و) . ژ بلى وان زى نهف
 هوزانا ژيرى به د كوفارا « گهلاويژ » دا هاتيه
 بهلافكرن كو ژ هوزانيت وى بيت نيكجار شهنگ ير
 رهنگ و قهشهنگه نهفه چهند مالك زئ بو نمونه :

سورگولسى تهر ژ خونافسى

ليف گويليكيا بيتن گولافسى

روى چو ههيفنا پر سيتافسى

كوشستم ته ب داخا نهفينسى

كوشستم ته ب داخا دو چافا

تسر گو بهردابو هنافسا

نهشيام نهمر بافيتسم دو كافسا

ژ کویسری و ساریسا برینسی
ل من برین پر خون و زوختین
هر ب فوربایی و کمل تین
ناخ و نائین دگمل فیهل تین
سمد قدا بن ل سهر فی وین
سهد قدا ب جانی م گملتن
ئیش و دمود ل من سمد حهفتن
هند کهتن هندک ژی جوفتن
حالی من وک مسهم و زین .
وه نه بیت بههشتی هر نهف هوزانیت د
گوفارا (گه لائیژ) یتدا به لافکرین ب تنن فه هاندین، به لن
ل دوی گوتنا وی هر وه کی هاتیه دهست نیشانکرن
دیوانه کا درست هه بویه بار و کر یاریت نالۆز نه هیلا ،
ژ دانزده هه لیهست بژاره دده فته ره کین دا ماینه بۆ من ل
به رنقیسی نه هر ودکی هاتیه رو هنکرن . ژ
هه لیهستیت وی بیت د گه لائیژ دا و بیت بو من
د ده فته ره کا خومالی دا نفین دیار و خوبا دبیت کو
نهری نافیبری هوزانفانه کین دهست هه ل و ژهر خو
دهر که فتی بویه د فه هاندین کیش و سه نگاندن ، دن
بارو زورفتیت سیاسی ل ده فته را به هدینا وی چاخ و
دهمی کو ری نه دایه ب چو جۆر و ئاوا یا بیر و باوه ریت
خوب سر بهستی ددر بیریت ، نه کو ته نگافیسه ک
به رهنکار بیت نه شیت به ره قانیا خو ژی بکمت (ه) .
ژهر هندئ کیم هوزان ب وه لاپاریژی فه هاندینه نه
چهنده کیت فه هاندین ژی وه نه بیت به روی بن . به لن
ب نیشانکرن ئانکو ره مزینه و ژ هوزانیت وی بیت
ژار و لاوازن وه کی فنی یا سالا (۱۹۳۴) ئی فه هاندی
نه فه چهنه مالک ژی بۆ نمونه :

نه ی کوردی ئازا هر بژی
تو ژینده که هزی و مهژی
داخو خلاسکه ی ژ بیسی
چ ب چه پهرنگی و چ ب ههژی
تو پاشفه مایی ژیه وه هه تن
لهو ته شقه له ته بون تژی
دلیتن خو تالیگه ی بسرا
ناقسا ژینن ل خسو بسرژی
(ه) دهنده ده ماندا نالۆزی گه هشتبو راده به کا وه سا
خو کوفارا گه لائیژی یا کو ل به غدا چاپ دبو
دده ستن ئیکی دا دیتبا دا بن هینه گونمه کارکرن
و گرتن و ب سهد کوته کا ژی ئان دا به رده ن

یان ژی دا د زیندانن دا مینت هه بامه کین
خۆشی .
به هشتی چونکی هزارا وه لاتیار تیزین جهن خو
د مهزی و مهژوتکی وی دا کربو و ری نه دبیت وان
بیر و رایان ددر بیریت ، ژ بهر هندئ ب ئاوا یسی
نه موژکاری و شیر هتان نهو بیر و باوه ر ل بهر چافان
دانابنه هر وه کی دفن هوزانی دا دبیتیت :
ریکا راستا سهر فه رازه
نه کو ریکا خار و ف پیچ
بنده قا بائسا بهایسه
نه که بیت کو ب نیفی پوچ
ئمو کسه ی تو یزا بکرتن
ژی دگرتن که تا فوچ
به سه فی جارئ بیژین
پیره فی و حه جیلوک و عوچ
مه چ قازانچ کر ژ فانس
بژلی هزر و بسرا هیچ
پاشی دبیتیت :

دی بهیسلن خاف و خرچین
نه ی گه لی لاویت خوچیسچ
به هشتی نه گه را پاشکه فتنن دایه بال نه زانین
و نه خوینده وارین هر وه کی دفن هوزانا ب نه زانین
فه هاندی دبیتیت :

نه زانین دهرده و هه چی نفشچ نه ساخیت پس
جهن خو دی گه ته ته شمه و دی خو هیلته بن دهرین
هه تا عمر دی وی گهر زیر بیت تژی و پر گان
دی بیته ریخ و شیللا کو تژی خمخور و پر برین .
سه دیا بن نه مر پیتسه فتن ب بزاف و خه بانن فه
به ندرکه به و گرتدایه هر وه کی ژ هوزانا ژیری دیار و
خوبا دبیت :

نه ی برا خو نه ی قروتسی یسلن شلی
ساخه می و یین تیکه هشتی و چاف زلسی
بن یین ته یین بۆچی دی گه فیه سه هر تلی
خسو نه ماری دی هه لشکیفی گلسی
وه ی خوژی تو کوره ماریای ب غولفولی
تیکفه دهی دهشت و زوزانا ب زنلسی
بۆچ پوفسدا ی وهی وه رمی و فلی
تاخقی خه لگس ب ره لی و زشتی و سلی
دی په ن بسی تو ل بن پشتیچ چولسی
دی نفی گسو ب وه رمی ل بن گهر جلی

باشی دئی هر چ رهخى ستویس ته ژ ملی
 تشته کن بویچ دئی بخازی و ب چلی
 هر ملى تاكهی دی مینیه هلهلی
 ما ب چلاتین دئی رهحمت بیت دل گولی؟!
 بههشتی دهسته کی چاک د پخ گوتن دا هه بویه
 هر وهکی دفتن هوزانا وی یا کو ب خویندنگه ها مه زن
 یا (قوبا) فه هاندی دباره :
 چ تشته کی عه جیبیه
 نالههین لی مه دره من
 هوستایه کی لهیبیه
 خواتین لی هه نه من
 خوندکاره کی مه هیبه
 مه زن ژئی نه که پرسه
 لهه لانا وهک خو نین
 ب جومله گو بونه سن
 وهرن نالههلی بینن
 دا بزانه ن راستیا له من .

سه بداین نهر پخ کو گه لک ته نکافی ، سخنی
 و نالوزی ب سرهاتین ، گازندا ژ زین و زیارا پر
 ئیش و ژان کول و کوفان دکهت به لئ دیا خو بست
 هومید ناکهت کو خو ب دهسته فه بهر دت بیژیت
 بهر هفانی ژ من ناهیت ، بهر و فازی وی دهست و دابه
 ب درستی و ب لفين و بزاف و خه باتج و زه نه
 هه لکرن و دهسته تف دانه خو نهو دهست و دا دئی
 هیتته گورین هر چند سنگ داربتی و پوبلا زی بیت
 دبیژیت :

چ بوتهه بیسزم
 چ بوخو بیسزم
 نه هه رئی گیزم
 روندکیت چافیت خو چو جار ناریزم
 ب پناهیا چافا نانی خو دپیزم
 نالهوکا ژینن ب هزری دمییزم
 هندی ته دفتن نه ز بی دریزم
 هندی مه زن بم بزانه هه ر تیزم
 سیهر من ناهیت دئی چم بهر ناله
 کافی بو گالی
 دئی چم بهرواته گه هه بهر ناله
 نالهه ژباری دوزه من ناله
 شه بهر من پخ نهین ناکهلم داله

دئی فرمه باغی ل نك به لک چافى
 دا سر خوش بیم ژ پنهنا گولاهى .
 سه بداین نهر ترانه کهر و حه نه کزن بویه بو
 سوجهت و حه نه کا نه مازه دگه ل مروّف و کهس و
 کار و هه فلا هوزان ل دوی هوزانج فه هاندیه دا کو ز
 که نیادا زکی لن بیشتن ، هر وهکی ژ ئن هوزانا ب
 ژرمه کا خو هلدای دبیژیت :
 گولهنندام خوش ژن مامه
 نه سلن شولا زاینه
 هر چند ژنه کا بن قامه
 مالداره و فووت جهمینه
 نه شریفکهره مالا مه
 هتیسری وهی بیننه
 هات دیت تیشتا مه سالار
 میروک هه نارتنه ماستی
 گوتن لهزکه بگه لمار
 دا بخوت تیشن ب راستی
 طاهر هیتدی بخو سه برار
 من ماستی بوتهه خامتی
 چالی من مال میروکی
 و چالی دئی پخ ل سالفاری
 داکو بینیت سینیکی
 دا تیسر بخوم کسراری
 ههتا هات بن حولیکی
 بلریس ب ترسی چو خاری
 پخ گومان بهه هشتی طاهر روشدی ژ شاگردیت
 خویندنگه ها ژر یفه به یا فه هاندنا هوزانی په کو
 خویندنگه ها مه لاین جزیری په ل دوی بیر و باوریت
 کورد و بیانیان ژ بهر کو د کیش و سهنگ و لیک ئینان
 ل سر وی ریچن چویه ، ههروهکی دفان نمونیت
 ژیری بیت دیوانا وی نهو راستی دیار خویا دیت :
 ۱ - من دئی دخوی دا دولبه مرهک
 روی بهر و خویا بسک به لکه

